

Григанич Наталія Степанівна - викладач економічних дисциплін ВПУ №34 м. Виноградів.

Кваліфікаційна категорія: "спеціаліст вищої категорії", педагогічне звання: "старший викладач"

Методична розробка уроку-гри "Документальний турнір"

Дана методична розробка може використовуватись викладачами та майстрами виробничого навчання при проведенні занять професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовки з професії "Обліковець з реєстрації бухгалтерських даних". Урок побудовано в формі гри, його мета - перевірити, узагальнити та закріпити вивчений навчальний матеріал з теми "Форми бухгалтерського обліку". Назва "Документальний турнір" передбачає проведення уроку у вигляді змагань між командами учнів на кращі знання та вміння з даної теми. Урок також ставить за мету використати міжпредметні зв'язки та зв'язок даної теми з попередніми темами дисципліни.

Мистецтво навчання полягає не в умінні повідомляти, а в умінні збуджувати, розбурхувати, оживляти

А. Дістервег

Вступ

Прагнення викладачів досягти найкращих результатів у розв'язанні освітніх, розвивальних і виховних завдань спонукає їх до створення нестандартних уроків, структура яких не може бути підведена під алгоритм класичного уроку, що включає тільки обов'язкові елементи, такі як опитування, вивчення нового матеріалу, повідомлення домашнього завдання, а також традиційних уроків.

У сучасній педагогіці існує велика кількість різних інноваційних уроків. Можна виділити наступні групи таких уроків:

1. Уроки у формі змагань та ігор: конкурс, турнір, естафета, дуель, КВК, ділова гра, рольова гра, кросворд, вікторина.

2. Уроки, засновані на формах, жанрах і методах роботи, відомих у суспільній практиці: дослідження, винахідництво, аналіз першоджерел, коментар, мозкова атака, інтерв'ю, репортаж, рецензія.

3. Уроки, засновані на нетрадиційній організації навчального матеріалу: урок мудрості, урок - "дублер починає діяти".

4. Уроки, що нагадують публічні форми спілкування: прес-конференція, аукціон, бенефіс, мітинг, регламентована дискусія, панорама, телепередача, телеміст, "жива газета", усний журнал.

5. Уроки-фантазії: урок-казка, урок-сюрприз, урок-21 століття.

6. Уроки, засновані на імітації діяльності установ і організацій: суд, слідство, трибунал.

До групи нестандартних уроків входять уроки-ігри. Педагогічні можливості гри помічені давно. Роль гри в людських взаємовідносинах підкреслювали ще Платон і Монтень. Значення гри в навчанні відмічав Ян Амос Коменський. Сьогодні вчені стверджують, що гра — це діяльність, яка полягає в інтеракції між окремими учнями або групами учасників, об'єднаними для реалізації певних цілей.

Сучасна педагогіка вбачає цінності гри як педагогічного методу перш за все у комплексі з іншими методами впливу, пов'язує її з управлінням з боку викладача. Уроки-ігри з успіхом реалізуються після вивчення будь-якої теми чи кількох тем, виконуючи функції навчального контролю і оцінки знань учнів. На уроках панує доброзичлива, невимушена, святкова атмосфера. Подібна зміна звичної обстановки доцільна, тому що зникає психологічний бар'єр при здійсненні контролю знань в учнів, особливо якщо присутній страх зробити помилку. Такі уроки здійснюються за обов'язкової участі всіх учнів, а також реалізуються з неодмінним використанням засобів слухової і зорової наочності (мультимедійних засобів навчання, виставок, буклетів, стендів). На таких уроках вдається досягти самих різних цілей методичного, педагогічного і психологічного характеру.

Професія: обліковець з реєстрації бухгалтерських даних.

Методична розробка уроку-гри "Документальний турнір"

з предмета "Технології" ("Бухгалтерський облік")

Тема програми. Форми бухгалтерського обліку.

Тема уроку. Підсумкове заняття з теми "Форми бухгалтерського обліку"

Мета уроку:

навчальна: закріплення та контроль теоретичних знань з теми "Форми бухгалтерського обліку";

виховна: виховання в учнів почуття відповідальності, самостійності, здатності працювати в команді;

розвиваюча: розвиток в учнів творчих, та інтелектуальних здібностей, інтересу до обраної професії.

Тип уроку: узагальнення та систематизація знань, умінь, навичок

Вид уроку: урок-гра

Матеріально-технічне та дидактичне забезпечення: мультимедійний комплекс, папки з документами підприємств, картки з завданнями, презентація уроку в програмі PowerPoint, учнівські презентації, підручник Н.М. Ткаченко. "Бухгалтерський (фінансовий) облік, оподаткування і звітність", матеріали з мережі Internet.

Міжпредметні зв'язки: Економіка підприємства, Основи оподаткування, Інформаційні системи в обліку, Статистика.

Перебіг уроку

1. Організаційна частина

1.1 Перевірка наявності учнів та їх готовності до уроку.

1.2 Мотивація і стимулювання діяльності учнів

Викладач. Шановні учні! За сучасних умов господарювання, підприємство має право використовувати авторські не тільки первинні документи, облікові реєстри, а й форми бухгалтерського обліку та звітності, в залежності від управлінських потреб. Основне призначення і головне завдання прийнятої облікової політики це – максимально адекватно відобразити діяльність підприємства сформувати повну, об'єктивну і достовірну інформацію про неї, корисну для прийняття ефективних економічних рішень

На попередніх заняттях ми з вами детально розглянули тему програми "Форми бухгалтерського обліку", яка є базовою для всього курсу теорії бухгалтерського обліку. Знання з питань цієї теми є дуже важливими для подальшого вивчення предмета і формування професійної компетентності майбутніх обліковців з реєстрації бухгалтерських даних.

1.3. Повідомлення теми, формування мети та основних завдань уроку

Викладач. На сьогоднішньому уроці ми разом з “аудиторами” – майстрами виробничого навчання проведемо узагальнення та систематизацію знань, умінь, навичок з теми "Форми бухгалтерського обліку" у формі гри, яка має назву “Документальний турнір” Для цього ми ділимо учнів групи на три команди по 8-9 осіб.

Команда №1 – представники ПП “СТ- АВТО”

Команда 2 - представники Білківського споживчого товариства

Команда 3 - представники ТзОВ “Флоріан Шуз”

Гра буде складатись з таких конкурсів:

- конкурс “Розминка”;
- конкурс “Презентація підприємства”
- конкурс “Документація підприємства”;
- конкурс “Перехресний вогонь”;
- конкурс “Питання від аудиторів”

(У кожній команді учні обирають лідера)

Викладач. Хочу зауважити, що контроль знань відбудуватиметься не тільки з даної теми, ми згадаємо про види підприємств та їх установчі документи (предмет “Економіка підприємства”), автоматизовані форми облікових реєстрів (предмет “Інформаційні системи і технології в обліку”), правильність оформлення облікових реєстрів (предмет “Ділова українська мова”), сукупність зведених підсумкових цифрових показників, зібраних на основі статистичних даних (предмет “Статистика”), процес утворення, розподілу і використання доходів на підприємствах різних галузей народного господарства (предмет “Фінанси”).

2. Основна частина уроку

Викладач. Розпочинаємо гру з “Розминки”. Давайте перевіримо, як добре ви знайомі зі класифікацією облікових реєстрів. Пропоную представникам команд відповісти на питання. За кожну правильну відповідь команда отримує 1 бал. *(Представники команд по черзі відповідають на питання конкурсу. Кожному “аудитору” роздані критерії оцінювання та протоколи для занесення результатів змагання) (додаток 2)*

Викладач. Під час змагань буде враховуватись активність кожного учасника. Якщо в команді є учні, які не відповіли на жодне питання, то вона отримуватиме штрафні бали.

Питання конкурсного завдання “Розминка”

1. Що називають обліковим реєстром?

Очікувана відповідь.

Обліковий реєстр — облікова таблиця (бланк) встановленої форми і змісту для відображення господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку, письмовий документ, який містить накопичені та згруповані за певними

однорідними ознаками дані первинних документів. Облікові реєстри є носіями впорядкованої вторинної інформації, джерелом якої були бухгалтерські документи.

2. Що називають обліковою реєстрацією?

Очікувана відповідь.

Записи господарських операцій у регістрах називають обліковою реєстрацією. Господарські операції в облікові реєстри записуються тільки на підставі належно оформлених документів чорнилом, кульковою ручкою, машинними засобами, які б забезпечували збереження цих записів протягом тривалого часу і запобігали б внесенню несанкціонованих виправлень.

3. За який період складаються і ким підписуються облікові реєстри?

Очікувана відповідь.

Облікові реєстри складаються щомісяця і підписуються виконавцями та головним бухгалтером або особою, на яку покладено ведення бухгалтерського обліку підприємства.

4. Як поділяються облікові реєстри за зовнішнім виглядом?

Очікувана відповідь.

За своїм зовнішнім виглядом облікові реєстри поділяють на книги, картки й окремі листки.

5. Як поділяються облікові реєстри за обсягом змісту записів?

Очікувана відповідь.

За обсягом змісту записів облікові реєстри поділяють на реєстри синтетичного й аналітичного обліку та комбіновані.

6. Як поділяються облікові реєстри за будовою?

Очікувана відповідь.

За будовою облікові реєстри поділяють на односторонні, двосторонні, багатогранні та шахові.

(Правильні відповіді висвітлюються на екрані після розкриття кожного питання представниками команд).

Конкурс “Презентація підприємства”

Представники команд отримали випереджувальне завдання: підготувати інформацію про обране в результаті жеребкування підприємство за схемою:

1. Державна реєстрація підприємства.

2. Вид та мета його діяльності.

3. Облікова політика підприємства. (Вибір форми бухгалтерського обліку)

(Лідери команд по черзі презентують результати роботи команди, демонструючи копії документів та слайди на екрані) (додаток 3)

Конкурс “Документація підприємства”. Викладач роздає учням пакети документів фінансової діяльності підприємств за звітній період та пропонує учням відшукати, назвати та охарактеризувати перераховані у завданнях документи. Визначити, які помилки були допущені при оформленні облікової

документації підприємства. Які способи виправлення помилок при цьому можна використати. (додаток 1)

Команда 1 отримує пакет документів ПП “СТ-АВТО”;

Команда 2 – пакет документів Білківського споживчого товариства;

Команда 3 – пакет документів ТзОВ “Флоріан-Шуз”.

Кожен пакет містить копії документів:

- Свідоцтва про державну реєстрацію підприємства,
- витяг з Єдиного державного реєстру,
- Статут,
- Наказ про облікову політику підприємства,
- Наказ про проведення щорічних інвентаризацій,
- інвентаризаційні відомості,
- порівняльні відомості,
- акти перевірок,
- протоколи,
- посадові інструкції матеріально-відповідальних осіб,
- договір про матеріальну відповідальність,
- первинні документи,
- реєстри аналітичного і синтетичного обліку,
- фінансову звітність.

Команди відповідають по черзі. Кожен представник команди готує відповідь на одне-два питання - підбирає з пакету необхідні документи, називає їх, демонструє, характеризує. Якщо учень відповідає неправильно, або його відповідь неповна, то представники іншої команди мають можливість виправити або доповнити його, заробивши додаткові бали. “Аудитори” оцінюють відповіді учнів, виставляючи бали у протокол, відповідно критеріям оцінювання. За кожну правильну відповідь команда отримує 3 бали.

Конкурс «Перехресний вогонь».

Представники команд протягом 1 хвилини готують питання щодо облікової діяльності підприємства командам-суперникам. «Аудитори» оцінюють відповіді.

Конкурс “Питання від аудиторів”

Викладач пропонує “аудиторам” підготувати по одному питанню кожній команді та оцінити відповідь. (Приклади питань: *Яка відмінність між синтетичними та аналітичними рахунками? Назвіть первинні документи. Які розпорядчі документи ви знаєте?*)

3. Домашнє завдання

Поки “аудитори” підсумовують бали, що набрали команди та визначають переможця, викладач повідомляє домашнє завдання та пояснює його виконання:

використовуючи наявні матеріали фінансової діяльності підприємств за звітній період, дослідіть їх бухгалтерський баланс: структура, зміст та порядок складання.

Примітка. Копії документів фінансової діяльності підприємств взяті із звітних матеріалів учнів-другокурсників, які проходили виробничу практику на даних підприємствах.

4. Підбиття підсумків уроку

1. Аудитори оголошують бали, що набрали команди, називають команду-переможця.
2. Викладач проводить оцінювання рівня активності та знань учнів.

Використані джерела

1. Алексеева А.В. Фінансовий облік та податкова звітність: О.К.Л. – К.: КНТУ, 2008. - 141с.
2. Нашкерська Г.В. Фінансовий облік: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2009. – 503 с.
- Гладких Т.В. Фінансовий облік: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 480 с.
3. Комар О. Навчання школярів за інтерактивними методами // Рідна школа. – 2006. - № 5. – С. 57-60.
4. Онопрієнко І.П. Ділова гра як ресурс активного навчання // Хімія: Наук.-метод. Журнал. – 2007. - №2 – С.14-18.
5. Педагогічні технології: теорія та практика: Курс лекцій: Навчальний посібник / За ред. Проф. М.В. Гринькової. – Полт. Держ. Пед. Ун-т. Ім. В.Г. Корленка. – П., АСМІ: 2004. – 180с.

Інтернет-ресурси

Національні стандарти бухгалтерського обліку і звітності. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/control/uk/>

Бухгалтерський облік. – Режим доступу: <http://buhgalter911.com/>

ДОДАТКИ

Додаток 1

Завдання конкурсу «Документація підприємства»:

Команда 1. ПП «СТ- АВТО»

Назвати та коротко охарактеризувати :

1. Документ, який підтверджує про взяття на облік та включення до Єдиного державного реєстру підприємств.
2. Документ, згідно якого визначаємо форму власності, вид та мету діяльності підприємства.
3. Документ, згідно якого організовується бухгалтерський облік та облікова політика на підприємстві. Визначити форму бухгалтерського обліку, яка використовується на підприємстві та коротко охарактеризувати її. Підтвердити форму бухгалтерського обліку відповідними документами.
4. Документ, згідно якого проводиться щорічна інвентаризація на підприємстві.
5. Первинні документи підприємства.
6. Регістри аналітичного обліку.
7. Регістри синтетичного обліку.
8. Обліковий реєстр – окремі аркуші паперу.
9. Фінансову звітність.
10. Визначити, які помилки були допущені при оформленні облікової документації підприємства. Які способи виправлення помилок при цьому можна використати.

Команда 2. Білківське споживче товариство

Назвати та коротко охарактеризувати :

1. Документ, згідно якого визначаємо форму власності, вид та мету діяльності підприємства.
2. Документ, згідно якого організовується бухгалтерський облік та облікова політика на підприємстві. Визначити форму бухгалтерського обліку, яка використовується на підприємстві та коротко охарактеризувати її. Підтвердити форму відповідними документами.
3. Документ, який підтверджує про взяття на облік платника податків.
4. Документ, який підтверджує повну індивідуальну матеріальну відповідальність касира.
5. Документ, який складають під час проведення інвентаризації ТМЦ.
6. Документ, який складають під час інвентаризації наявності коштів.
7. Основні первинні документи.
8. Обліковий реєстр – книга.
9. Фінансову звітність.

10. Визначити, які помилки були допущені при оформленні облікової документації підприємства. Які способи виправлення помилок при цьому можна використати.

Команда 3. ТзОВ «Флоріан Шуз»

Назвати та коротко охарактеризувати :

1. Документ, який підтверджує державну реєстрацію юридичної особи.
2. Документ, згідно якого організовується бухгалтерський облік та облікова політика на підприємстві. Визначити форму бухгалтерського обліку, яка використовується на підприємстві та коротко охарактеризувати її. Підтвердити форму відповідними документами.
3. Документ, згідно якого визначаємо форму власності, вид та мету діяльності підприємства.
4. Документ, який свідчить про результати інвентаризації ТМЦ на складі підприємства.
5. Документ, яким керується бухгалтер у своїй роботі.
6. Організаційно-розпорядчий документ, що відображає структуру товариства та чисельність працівників.
7. Розпорядчі документи підприємства.
8. Обліковий реєстр – картка.
9. Фінансову звітність.
10. Визначити, які помилки були допущені при оформленні облікової документації підприємства. Які способи виправлення помилок при цьому можна використати.

ПРОТОКОЛ

Назва конкурсу	Команда 1. ПП «СТ- АВТО»	Команда 2. Білківське споживче товариство	Команда 3. ТзОВ «Флоріан Шуз»
“Розминка” (кожна правильна відповідь – 1 бал)			
“Презентація підприємства” (максимум 5 балів)			
“Документація підприємства” (1-3 питання максимум 5 балів)			
4 питання (максимум 3 бали)			
5 питання (максимум 3 бали)			
6 питання (максимум 3 бали)			
7 питання (максимум 3 бали)			
8 питання (максимум 3 бали)			
9 питання (максимум 3 бали)			
10 питання (максимум 3 бали)			
“Перехресний вогонь” (максимум 4 бали)			
“Питання від аудиторів” (максимум 3 бали)			
Штрафні бали			
Додаткові (бонусні) бали			
Загальна кількість балів			